

Sygn. akt IV CSK 371/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa B. I Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego

przeciwko B. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 marca 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 4 grudnia 2009 r.,

**oddala skargę i zasądza od strony powodowej na rzecz
pозwanej 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł kosztów postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z 4 grudnia 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda – B. I Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego od wyroku Sądu Okręgowego z 27 lipca 2009 r. uchylającego nakaz zapłaty wydany w stosunku do pozwanej – B. S. Dochodzone przez powoda roszczenie w kwocie 100.000 zł. związane jest z poręczeniem przez pozwaną weksla wystawionego przez kredytobiorców – F. S. oraz E. P. jako zabezpieczenie spłaty kwoty kredytu zaciągniętego w P. Banku S.A. na podstawie umowy kredytu inwestycyjnego, z terminem spłaty do 2 listopada 2002 r. Zgodnie z deklaracją wekslową, weksel mógł zostać wypełniony przez powoda na sumę odpowiadającą zadłużeniu z umowy kredytowej, z datą płatności według jego uznania. W związku z brakiem spłaty kwoty kredytu w terminie, następcą prawny kredytodawcy – K. Bank S.A. w dniu 23 czerwca 2005 r. wszczął na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego opatrzonego klauzulą wykonalności postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikom – kredytobiorcom, które zostało umorzone 14 września 2005 r. Na podstawie umowy przelewu z 16 czerwca 2006 r. wierzytelność z tytułu umowy o kredyt została przeniesiona na powoda, który 18 kwietnia 2008 r. wypełnił weksel na kwotę 1.645.910 zł, wyznaczając termin zapłaty na 5 maja 2008 r. i wzywając pozwaną, jako poręczycielkę do jego wykupu. Pozwana odebrała wezwanie 25 kwietnia 2008 r.

Sąd pierwszej instancji wyrokiem z dnia 27 lipca 2009 r. oddalił powództwo w związku z podniesieniem przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia względem niej. Zdaniem Sądu Okręgowego, pozwanej przysługiwały wobec nabywcy wierzytelności wszystkie zarzuty wynikające ze stosunku prawnego łączącego ją ze zbywcą, w tym możliwość powołania się na przedawnienie roszczenia będącego przedmiotem poręczenia. W konsekwencji, ponieważ trzyletni termin przedawnienia wierzytelności rozpoczął się 3 listopada 2002 r., w dniu wypełnienia weksla wierzytelność przeciwko pozwanej była już przedawniona, a tym samym weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową. Zdaniem Sądu Okręgowego, powołanie się przez powoda na wszczęcie postępowania egzekucyjnego jako przyczynę przerwy biegu przedawnienia nie

wywarło skutku wobec pozwanej; okoliczność ta przerwała bowiem bieg przedawnienia jedynie wobec tego dłużnika, przeciwko któremu prowadzona była egzekucja.

Apelacja powoda od tego rozstrzygnięcia została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 4 grudnia 2009 r. Sąd ten podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, stwierdzając, że przez chwilę powzięcia przez pozwaną wiadomości o przelewie, w rozumieniu art. 513 § 1 k.c., uznać należy datę odebrania przez nią wezwania do wykupu weksla, tj. 25 kwietnia 2008 r. Prowadzenie postępowania egzekucyjnego spowodowało przerwę biegu przedawnienia jedynie w stosunku do dłużników głównych, nie zaś wobec odpowiadającej z nimi solidarnie pozwanej poręczycielki, przeciwko której roszczenie uległo przedawnieniu 3 listopada 2005 r. Ponieważ podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia wynika ze stosunku podstawowego, w grę wchodzi termin przedawnienia na podstawie art. 118 k.c., nie zaś na podstawie art. 70 i 71 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 ze zm. – dalej jako: pr. weksl.). Zgodnie z art. 10 pr. weksl. podniesienie przez poręczyciela zarzutu przedawnienia uzasadniało zbadanie prawidłowości wypełnienia weksla w świetle deklaracji wekslowej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, podstawę dla zastosowania tego przepisu stanowiła okoliczność, że zarzut w tym zakresie podniesiony został przez poręczyciela przed indosowaniem weksla, jak również fakt, że powód nabył weksel jedynie jako zabezpieczenie wierzytelności będącej przedmiotem cesji oraz, że wypełnienie weksla zostało dokonane przez niego, nie zaś przez kredytodawcę.

W skardze kasacyjnej z 19 marca 2010 r. powód zarzucił temu orzeczeniu naruszenie:

- art. 10 pr. weksl. w zw. z art. 65 k.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że roszczenie zabezpieczone wekslem uległo przedawnieniu, a w konsekwencji, że weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową;
- art. 10 pr. weksl. w zw. z art. 32 pr. weksl. przez bezpodstawne przyjęcie, że termin przedawnienia roszczenia wierzyciela wekslowego w stosunku do awalisty rozpoczął bieg jeszcze przed terminem wypełnienia weksla w sytuacji, gdy roszczenie to jeszcze nie istniało;

- art. 10 pr. weksl. w zw. z art. 117 § 2 *in principio* k.c. w zw. z art. 372 k.c. i art. 513 k.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że awaliście przysługiwał zarzut ze stosunku podstawowego oparty na innej podstawie prawnej i mający inną treść niż zarzut przysługujący kredytobiorcom, mimo, że awalista nie był dłużnikiem ze stosunku podstawowego, zaś powodowi nie przysługiwało względem niego roszczenie oparte na innej podstawie prawnej;
- art. 372 k.c. przez zastosowanie tego przepisu do oceny biegu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, mimo, że między kredytobiorcami a pozwaną nie istniał stosunek solidarności biernej, a powodowi nie przysługiwało wobec niej przed datą wypełnienia weksla roszczenie oparte na innej podstawie;
- art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez bezpodstawne przyjęcie, że roszczenie ze stosunku podstawowego uległo przedawnieniu, pomimo złożenia przez poprzedniego wierzyciela wniosku egzekucyjnego, który przerwał bieg terminu przedawnienia, a postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko kredytobiorcom zostało umorzone przed upływem trzech lat od wytoczenia powództwa przeciwko pozwanej.

Na tej podstawie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną z 2 lipca 2010 r. pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem judykatury, poręczyciel, który udzielił poręczenia wekslowego na wekslu *in blanco*, może – do czasu indosowania weksla przez remitenta – powoływać się na wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1997 r., II CKN 185/97, OSNC 1997, nr 12, poz. 201, z 31 maja 2000 r., V CKN 264/00, z 1 października 2003 r., II CK 80/02, z 3 sierpnia 2006 r., CSK 101/06 – niepubl., czy dnia z 17 września 2004 r., V CK 562/03, Pr. Bank., nr 3, s 17). Zostało też przesądzone w orzecznictwie, że zarzut wypełnienia weksla po upływie terminu

przedawnienia zabezpieczonego nim roszczenia ze stosunku podstawowego jest zarzutem wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem – art. 10 pr. weksl. (por. m.in. wyroki Sądu najwyższego z dnia 15 lutego 2006 r., IV CSK 15/05, z 14 lipca 2006 r., II CSK 75/06, czy z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 522/07 – niepubl.). W rozpoznawanej sprawie zasadniczą kwestią do rozstrzygnięcia pozostaje więc czy, wobec treści art. 32 zd. pierwsze pr. weksl., zgodnie z którym poręczyciel odpowiada tak samo, jak ten za kogo poręczył, pozwana, będąca poręczycielem kredytu, może powoływać się na przedawnienie roszczenia przeciwko niej, pomimo tego, że roszczenie przeciwko kredytobiorcom nie uległo przedawnieniu, gdyż bieg tego przedawnienia został przerwany na skutek skierowania przeciwko nim postępowania egzekucyjnego. Konstrukcja skargi kasacyjnej opiera się na założeniu, że w świetle art. 32 ust. zd. pierwsze pr. weksl. takie rozróżnianie pomiędzy przedawnieniem roszczenia przeciwko wystawcy weksla *in blanco* a przedawnieniem przeciwko jego poręczycielowi jest niedopuszczalne. Założenie to jest błędne. Przewidziana w powołanym przepisie formuła takiej samej odpowiedzialności poręczyciela, jak tego, za którego poręczył oznacza, że do czasu puszczenia weksla w obieg, poręczyciel może powoływać się na zarzuty przysługujące wystawcy weksla *in blanco*. Nie należy jej rozumieć jednak w ten sposób, że nie przysługują mu zarzuty samodzielne, niezależne od wystawcy weksla, gdyż art. 32 zd. drugie pr. weksl. wyraża wprost zasadę samodzielnej odpowiedzialności awalisty, za wyjątkiem wady formalnej tkwiącej w zobowiązaniu poręczonego (por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2001 r., V CKN 264/00, z 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, z 15 lutego 2007 r., II CSK 485/06, czy z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 360/08 – niepubl.). W związku z tym, w doktrynie akcesoryjność poręczenia wekslowego określana jest jako akcesoryjność formalna. Warto dodać, że na gruncie zobowiązania wekslowego art. 71 zdanie drugie wprost stanowi, że przerwanie przedawnienia ma skutek jedynie wobec dłużnika wekslowego, którego dotyczy przyczyna przerwania. Pozwana podniosła jednak zarzut przedawnienia ze stosunku podstawowego, jako dłużnik solidarny. Jak trafnie przyjął Sąd w zaskarżonym wyroku, zarzut taki ma charakter indywidualny i przysługuje poręczycielowi niezależnie do dłużnika głównego. W wyroku z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CK 3/06 (niepubl.) Sąd

Najwyższy wskazał, że skierowanie pozwu przeciwko jednemu z ewentualnych podmiotów ponoszących odpowiedzialność solidarną nie przerywa biegu przedawnienia w stosunku do pozostałych dłużników solidarnych. Teza ta ma, rzecz jasna, zastosowanie także do przyczyny przerwania biegu przedawnienia spowodowanej wszczęciem przeciwko jednemu z dłużników solidarnych lub – jak to było w rozpoznawanej sprawie – tylko przeciwko niektórym z nich postępowania egzekucyjnego. Oznacza to, że przedawnienie przeciwko pozostałym dłużnikom, w tym przeciwko pozwanej biegło, i, jak to ustalił Sąd, zakończyło się w dniu 3 listopada 2005 r., a zatem powód nie miał prawa wypełnić weksla *in blanco* przeciwko niej w dniu 18 kwietnia 2008 r. W tym stanie rzeczy oddalenie roszczenia przeciwko pozwanej, jako przedawnionego było prawidłowe, tak jak następnie oddalenie apelacji, kwestionującej rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji. Dlatego też skarga kasacyjna podlegała oddaleniu, z obciążeniem strony powodowej kosztami postępowania kasacyjnego (art. 398¹⁴ w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.).